

Omtale
Klavertrio i c-moll, op1, no.3
Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Da Beethoven kom til Wien i 1792, begynte han å vanke i adelige kretser. På denne tid ble det mange steder i byen arrangert private musikkafteier. Her deltok han til stadighet som improvisator på klaver og skrev musikk for de medvirkende som i hovedsak spilte klaver- og strykeinstrumenter. Slik ble det naturlig å skrive kammermusikk for disse instrumenter, noe han også ble godt betalt for. Særlig var prins Carl Lichnowsky (1761-1814) beundrer og beskytter av Beethoven i hans første periode i Wien. De tre trioene op.1 er også tilegnet ham, og det var i disse miljøer hans omdømme som musiker og komponist ble bygd opp, ikke på konsertscenen.

Bildet over viser Beethoven under en privat musikkafteier

Beethoven studerte på begynnelsen av 1790-tallet i perioder hos Haydn (1732-1809) som var datidens ledende komponist. Opus 1 består av 3 trioer,- de to første tydelig påvirket av Haydn. Men i vår trio op.1 no.3 tar han et steg bort fra sin læremester, og innfører en del av de trekk vi forbinder med Beethovens musikk. Trioen er også det første større anlagte verk i c-moll. En toneart vi kjenner igjen fra Skjebnesymfonien, sørgemarsjen i Eroica-symfonien m.m. En toneart omtalt av 1700-tallets musikkvitere som klage over ulykkelig kjærlighet, tragiske hendelser og illevarslende stemning.

Nytt i forhold til tidligere klavertrioer er store kontraster mellom satsene når det gjelder tempi, dynamikk og temaer. Lange hurtige løp medvirker også til et inntrykk av drama.

Sats 1 *allegro con brio* (hurtig med liv) er konstruert etter sonatesatsprinsippet med et hovedtema i hovedtonearten c-moll som gir et dystert inntrykk. Dette etterfølges raskt av et muntre tema som kan tolkes som en del av en gruppe hovedtemaer.

Sidetemaet som er mer lyrisk i karakteren presenteres i Ess-dur, parallelltonearten til c-moll.

Tre temaer som går igjen utover i satsen i varierende tonearter og dynamikk.

I sats 2 andante cantabile con variazioni, presenteres I klaveret et hymneaktig tema i satsens hovedtonert Ess-dur.

Den består av 5 variasjoner i tillegg til presentasjonen av temaet. De tre instrumentene veksler med å føre gjennom variasjonene. Dette er en sats som har mye til felles med Haydn's variasjonssatser i formen AABB,- ett tema gjentas men i annen instrumentasjon andre gang.

Sats 3 er en minuett, med tempoangivelsen quasi allegro (nesten allegro). Deler av satsen kan minne om en scherzo,- en følelse av ett slag i takten og ikke tre som i en minuett. På den annen side har den i det store og hele en minuettkarakter. Derfor ingen fullblods scherzosats slik som etter hvert skulle bli typisk for Beethoven.

Sats 4. Tempobetegnelsen prestissimo er et meget hurtig tempo i tillegg til at satsens taktart er i alla breve (halv takt). Det var trolig denne satsen som forbløffet Joseph Haydn (1732-1809) mest da han overvar uroppførelsen i 1793. Han mente at satsen var for vill og ikke fulgte de klassisk estetiske prinsippene. Beethoven mente at trioen til den tid var hans beste verk. Det førte til at kontakten mellom dem rant ut.

Den åpner med et hoggende tema med sforzandi etterfulgt av stillhet før hovedtemaet presenteres.

Satsen bringer oss fremover som en rytter til hest i full fart. Sonatesatsformen benyttes også her. I gjennomføringsdelen vrir og vender han i hovedsak på sidetemaet.

The image shows a musical score in G minor, 3/4 time. The first system consists of six measures. The first measure is marked *p dolce*. The melody is: G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), C5 (quarter), B4 (quarter), A4 (quarter), G4 (quarter). The second system starts at measure 7 and shows a melodic line: G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), C5 (quarter), B4 (quarter), A4 (quarter), G4 (quarter).

Han er her innom parallel- og varianttonearter, men ender ganske rolig og stille i varianttonearten til c-moll,- C-dur. Dette er også et trekk ved flere verk av Beethoven,- de svingende emosjoner som til slutt ender lyst i dur. Hos ham indikerer det kraft og livsmot. I dette tilfellet dog mer tilbaketrukket enn i senere verk.